

МИРОСЛАВ РАДИШ
Баклага, 2010
Дерево, різьблення, інкрустація

НА ПОЧАТКУ 2019 р. у Львові, в Музеї етнографії та художнього промислу НАН України, відкрилася персональна виставка відомого косівського майстра Мирослава Радиша, що репрезентувала вагомий творчий доробок національно заангажованого мистця – новатора в галузі сучасної художньої обробки дерева. В експозиції двох просторих виставкових зал було представлено розмаїття

МИСТЕЦТВО, ЩО ЗМУШУЄ ХВИЛЮВАТИСЯ

РІЗЬБЛЕНИХ ОРНАМЕНТАЛЬНИХ І СЮЖЕТНО-ТЕМАТИЧНИХ ВИРОБІВ: ТАРЕЛІВ, ПІДСВІЧНИКІВ – ТРІЙЦЬ, РУЧНИХ ХРЕСТІВ, БАКЛАГ, СКРИНЬОК, МИСНИКІВ, ПІДСТАВОК ДЛЯ ПИСАНОК, А ТАКОЖ КНИГИ – АДРЕСИ, АЛЬБОМИ ТОЩО. А ТАКОЖ ТВОРИ ІЗ САКРАЛЬНОЮ ТА ОБРАЗОТВОРЧОЮ ТЕМАТИКОЮ – ПРОЦЕСІЙНІ ХРЕСТИ, ПАТЕРИЦІ, АНАЛОЇ, ТЕТРАПОД ТА ОБ'ЄМНО-ПРОСТОРОВІ КОМПОЗИЦІЇ. ОСОБЛИВЕ МІСЦЕ В ЕКСПОЗИЦІЇ ПОСІДАЛИ ДЕКОРАТИВНІ Й СЮЖЕТНІ ПЛАСТИ, ЗОКРЕМА ФРАГМЕНТИ ХРЕСНОЇ ДОРОГИ (11 СТАЦІЙ).

Народився Мирослав Радиш 5 травня 1962 р. у м. Косові в родині педагогів Євдокії Олексіївни та Богдана Ілліча Радишів. Від 1977-го до 1981 р. Мирослав навчався у Косівському технікумі народних художніх промислів ім. В. Касіяна. Закінчив художньо-графічний факультет Івано-Франківського державного педагогічного інституту ім. В. Стефаніка. З 1991 р. працює в Косівському мистецькому навчальному закладі, член НСХУ, лауреат премії ім. Ю Шкрібляка, ім. К. Білокур та ім. Т. Яблонської.

Формування авторської манери творчості художника базувалося передусім на місцевих традиціях гуцульського дереворізьблення і народної дерев'яної скульптури. Мирослав Радиш наслідує,

МИРОСЛАВ РАДИШ
Станція, фрагмент Хресної дороги, 2014–2018
Дерево, різьблення

гідно продовжує й успішно розвиває традиції уславленої династії Шкрібляків та косівської школи художнього дерева і металу Василя Девдюка.

Творчі здібності мистця по-різному проявилися у численних композиціях виробів. Вдумливо інтерпретуючи сформовані на Гуцульщині принципи оздоблення автентичних тарелів, М. Радиш створив безліч сучасних виробів, неповторних за орнаментальними композиціями стрічкової та центрально-радіальної структури. Зокрема, оригінальною є тарілка «Пам'яті жертв Голодомору», в якій по периметру в монотонному ритмі чергуються стилізовані мотиви тризуб і трійця. Особливої уваги заслуговують тарелі, в яких декоративними засобами розкрито сюжети історичної тематики: «Козак Мамай», «Добре слово – соловейко, а недобре – ворон». У творчому доробку мистця є також тарелі, створені за сюжетами поезії Тараса Шевченка, – «За байраком байрак», «Реве та стогне Дніпр широкий», «Грає кобзар, виспівує, аж лихо сміється», «І день іде, і ніч іде», «Врага не буде, супостата», «Веселися, лютий кате! Проклятий! Проклятий!». Автор створив також низку самобутніх композицій на релігійну тематику – «Христос Воскрес», «Христос Воскрес – Воскресне Україна», «Єрусалим. Весна 2002», «Ми ідемо у Віфлеєм», «Голгота», «Різдвяна пава» та ін.

Досить широко представлені в експозиції орнаментальні баклаги. Особливою майстерністю і складністю орнаментальних композицій вирізняються також книги-адреси. Прицезійні за техніками виконання, вони асоціюються з мозаїчними панно. У творчому доробку Мирослава Богдановича є чимало різьблених мисників і підставок для писанок. Вони різноманітні, раціонально доцільні за формою і декором, композиційно ясні й неповторні.

Окрему групу творів складають ручні хрести, які за формою й оздобленням певним чином перевертаються зі старовинними однотипними гуцульськими виробами. Помітне місце серед виробів літургійно-обрядового призначення посідають патериці, оздоблені техніками плоского й об'ємного різьблення, інкрустації, точіння. Неповторними за образністю є композиції свічників-трійць «Голгота», «Реквієм», «Два птахи з райського саду», «Святий Юрій», «Врочистий».

Глибокими за християнською символікою, оригінальними й образно виразними за художньою мовою є барельєфно різьблені стації «Хресної Дороги». Автор уникає натуралістичної деталізації, моделюючи образ стражденного Спасителя з терновим вінком на голові. Авторські композиції таких стацій за свідчують неординарні творчі здібності мистця до створення художньо-психологічних образів. Мирослав Радиш однаково майстерно створює композиції творів не лише декоративно-ужиткового призначення, а й образотворчих, на історичну й релігійну тематику.

←
МИРОСЛАВ РАДИШ
Таріль «Великодній», 2008
Дерево, різьблення

←
МИРОСЛАВ РАДИШ
Таріль «Грає кобзар, виспівує,
аж лихо сміється»
(Т. Г. Шевченко), 2014
Дерево, різьблення, інкрустація

Творчість М. Радиша глибоко закорінена в народне мистецтво Гуцульщини. У мистецькому доробку автора поряд із традиційними вагоме місце посідають твори новаторські, що відповідають сучасним естетичним критеріям. Талановитий мистець перебуває в безперервних пошуках нових тектонічних форм, зокрема абрисів об'ємних виробів, які створює столярною або токарною техніками, поєднує різні матеріали, відмінні за фізичними властивостями, які дають змогу досягати варіативності текстури, фактури й тонально-колеристичних сполук. Технічними засобами професійний майстер отримує бажаний художній результат.

Отже, не зраджуючи традиції, Мирослав Радиш сформував притаманну лише йому стилістику декору, створив низку глибоких за символікою сюжетних композицій на історичну й релігійну тематику. Він належить до когорти сучасних талановитих майстрів, які є лідерами гуцульського художнього деревообробництва, докладають значних зусиль для засвоєння, удосконалення й подальшого розвитку традицій школи Василя Девдюка. ●